

**OSNOVNA ŠOLA
ANTONA ŽNIDERŠIČA ILIRSKA BISTRICA**

VZGOJNI NAČRT

ILIRSKA BISTRICA, 2. oktober 2013

I. UVOD

Pomen vzgojnega načrta:

- spodbuja delovanje šole na ravni odnosov in vzpostavlja pozitivno klimo med vsemi vključenimi;
- je dogovor o enotnem vzgojnem delovanju vseh udeležencev v procesu vzgoje;
- je dogovor za premišljeno, organizirano ciljno naravnano delovanje šole in vsakega zaposlenega v njem;
- avtonomno kreiranje »pravil igre« glede na delo in življenje šole ter sodelovanje z okoljem;
- enotno delovanje in enoten pogled na ključne vzgojne ukrepe;
- vnaprejšnji dogovor med zaposlenimi, starši in učenci.

II. SPLOŠNE DOLOČBE

Vzgojni načrt vsebuje:

- okvir pravic in dolžnosti ter vzgojnih ukrepov;
- dogovor o skupnih vrednotah, ki veljajo za vse učitelje in učence;
- dogovor o enotnem vzgojnem delovanju učiteljev in staršev;
- specifične vzgojne strategije, ki veljajo za posebne skupine učencev;
- poudarki na strpnosti, spoštovanju, ...
- kodeks vedenja učencev, učiteljev in staršev.

Vzgojni načrt je:

- oblikovan na osnovi vizije in prednostnih nalog šole,
- del Letnega delovnega načrta šole,
- način izvajanja kurikuluma šole,
- rezultat sodelovanja in konsenza med strokovnimi delavci šole, starši, učenci in predstavniki lokalne skupnosti.

Z vzgojnim načrtom šola določi:

NAČINE DOSEGANJA IN URESNIČEVANJA CILJEV IN VREDNOT Z:

- upoštevanjem potreb in interesov učencev,
- upoštevanjem posebnosti širšega okolja,

VZGOJNE DEJAVNOSTI:

- proaktivne in preventivne dejavnosti,
- svetovanje
- povračilo škode - restitucija

POHVALE, PRIZNANJA, NAGRADE

VZGOJNE UKREPE

VZGOJNE OPOMINE

OBLIKE VZAJEMNEGA SODELOVANJA ŠOLE S STARŠI

III. DOSEGANJE IN URESNIČEVANJE CILJEV IN VREDNOT

1. Načini doseganja in uresničevanja ciljev

Za doseganje in uresničevanje ciljev osnovnošolskega izobraževanja iz 2. člena Zakona o osnovni šoli, bomo v šoli:

- zagotavljali kvalitetno vzgojnoizobraževalno delo in pogoje za delo, ki bo omogočalo osebni razvoj učencev v skladu z njihovimi sposobnostmi in interesi, vključno z razvojem njihove pozitivne samopodobe za nadaljnjo izobraževalno in poklicno pot, s poudarkom na usposobljenosti za vseživljenjsko učenje,
- organizirali vzgojno izobraževalno delo in aktivnosti na način, ki bo spodbujal skladni telesni, spoznavni, čustveni, moralni, duhovni in socialni razvoj posameznika, ob upoštevanju razvojnih zakonitosti in individualnih zmožnosti,
- zagotovili varno in spodbudno šolsko okolje, v katerem se bodo učenci počutili sprejete, varne in uspešne ob doseganju čim boljših dosežkov v skladu s svojimi zmožnostmi,
- gradili na odnosih zaupanja, sodelovanja, podpiranja in opogumljanja,
- z različnimi aktivnostmi spodbujali skladni telesni, spoznavni, čustveni, moralni, duhovni in socialni razvoja posameznika z upoštevanjem razvojnih zakonitosti,
- pri pouku, dejavnostih ob pouku in z vključevanjem v mednarodne projekte vzgajali in izobraževali za trajnostni razvoj in za dejavno vključevanje v demokratično družbo, kar vključuje odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi, svoje in drugih kultur, naravnega in družbenega okolja, prihodnjih generacij,
- organizirali življenje in delo na šoli tako, da bodo učenci s sodelovanjem razvijali medsebojno strpnost, spoštovanje, sprejemanje drugačnosti, za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ob državnih in kulturnih praznikih na različne načine (kulturne dejavnosti, prireditve, proslave) razvijali zavest o državni pripadnosti in narodni identiteti, posredovali vedenja o zgodovini Slovencev, njihovi kulturni in naravni dediščini ter spodbujali državljansko odgovornost,
- pri pouku, dejavnostih ob pouku, z vključevanjem v projekte, tekmovanja in druge oblike sodelovanja razvijali pri učencih pismenost ter sposobnost za razumevanje in sporočanje v slovenskem jeziku, v tujih jezikih ter razvijali pismenost in razgledanost na besedilnem, naravoslovno-tehničnem, matematičnem, informacijskem, družboslovnem in umetnostnem področju,
- ustvarjali možnosti za razvoj ustvarjalnosti, inovativnosti, samoiniciativnosti in podjetnosti.
- s samoevalvacijo in z drugimi instrumenti ugotavljali primerljive standarde znanja na državnem in mednarodnem nivoju.

2. Načini doseganja in uresničevanja vrednot

Vrednote so življenjski cilji, smernice, ideje in etična vodila, s pomočjo katerih posamezniki ali družbene skupine ocenjujejo sebe in okolje, v katerem živijo. Posamezniku nudijo oporo pri njegovem življenjskem slogu, opredeljujejo, kaj je pomembno in vredno truda.

Razvijali bomo:

- **univerzalne vrednote:** enakopravnost, pravičnost, človeško dostojanstvo, nediskriminacijo, odgovornost, medsebojno odvisnost, solidarnost, učenje človekovih pravic ipd.,
- **nacionalne vrednote:** negovanje maternega jezika, biti odgovoren državljan, poznavanje slovenske kulture in zgodovine, spoštovanje kulturne dediščine, ipd.,
- **šolske vrednote:** učiti se, da bi znali živeti v skupnosti in eden z drugim, sprejemanje povezanosti in soodvisnosti, sodelovanje, preseganje individualizma, egoizma, narcizma, zaprtosti v osebne, družinske in narodne meje, zorenje v skupnosti in za skupnost, za osebno in planetarno celovitost, spoznavanja samega sebe in širjenje svojih zmožnosti, ustvarjalnosti, svobode in identitete, sprejemanje sebe in skrb zase tako, da bi živeli v ravnotežju, vedrini, miru in da bi uspešno reševali svoje probleme.
- **lokalne vrednote:** ohranjanje naravne in kulturne dediščine domačega kraja in občine, skrb za urejeno šolsko okolico.

Na naši šole so že prepoznavne naslednje vrednote:

- **odgovornost**
- **znanje**
- **delavnost**
- **prijateljstvo**
- **kulturno vedenje**
- **strpnost**
- **iskrenost**
- **zdravje.**

V tem šolskem letu bomo posebno pozornost posvetili naslednjim dejavnostim, ki so povezane z vizijo šole in prepoznanimi vrednotami pri učencih, strokovnih delavcih in starših:

- razvijanje odgovornega odnosa do šolskega dela in do ljudi
- ustvarjanje spoštljivih medsebojnih odnosov ter sporazumno reševanje medsebojnih problemov;

IV. VZGOJNE DEJAVNOSTI

1. PROAKTIVNE IN PREVENTIVNE VZGOJNE DEJAVNOSTI

Osnovni cilj pri oblikovanju in izvajanju proaktivnih in preventivnih vzgojnih dejavnosti je oblikovanje okolja, v katerem učenci uspešno zadovoljujejo temeljne telesne, duševne, socialne in duhovne potrebe, razvijajo samostojnost in pozitivno samopodobo ter pridobijo čut za odgovornost. Pomembne potrebe so:

- potreba po **varnosti** in odsotnosti strahu
- potreba po **sprejetosti, pripadnosti** in **vključenosti**
- potreba po individualnosti, **uspešnosti** in potrjevanju
- potreba po **svobodi, izbiri, ustvarjalnosti**
- potreba po **gibanju** in **sprostitvi**.

Vzpostavljali bomo pogoje za:

- kakovosten pouk, ustrezne načine spremljanja napredka učencev in načine ocenjevanja znanja;
- oblikovanje varne, skrbne, urejene, inkluzivne in v uspešnost naravnane učeče se skupnosti;
- razvijanje ugodne socialne klime, občutka varnosti, zaupanja in sprejetosti, izvajanje dejavnosti, ki postavljajo v ospredje medsebojno povezanost in sodelovanje;
- oblikovanje oddelčnih in šolskih dogovorov o temeljnih vrednotah skupnega življenja in načinih ravnanja– pravila šole in oddelka;
- aktivno vključevanje učencev v načrtovanje, izvajanje in vrednotenje učenja in dela v skladu z njihovimi zmožnostmi;
- organiziranje aktivnega preživljanja prostega časa učencev (interesne dejavnosti, tekmovanja...);
- izvajanje razvojnih in drugih projektov šole in vključevanje v širše, tudi mednarodne projekte, kot odlične priložnosti za poglobljeno vzgojno delo na mnogih področjih;
- sistematično načrtovanje in izvajanje razrednih ur;
- razvijanje socialnih veščin, sodelovalnega učenja, prostovoljnega dela, vrstniške pomoči, medgeneracijskega sožitja;
- poudarjanje in nagrajevanje zglednega vedenja učencev, pogovori o takem vedenju, stik z ljudmi z visoko etiko in razvito ustvarjalnostjo;
- obravnavanje različnih življenjskih problemov vrstnikov in odraslih in usposabljanje za uspešno reševanje takih problemov;
- navajanje na procese samovrednotenja, samokontrole in sprejemanja odgovornosti, vzpodbujanje zavedanja svobode in odgovornosti za posledice lastnega vedenja;
- izvajanje dejavnosti, ki povezujejo učence, delavce šole, starše in lokalno skupnost;
- načrtno, sistematično in redno vključevanje staršev v življenje in delo šole, izvajanje tematskih srečanj s starši ali oddelčnih sestankov staršev in učiteljev;

- načrtno in sistematično izvajanje preventivnih dejavnosti za preprečevanje zasvojenosti, nasilništva, spolnih zlorab in drugih odklonskih pojavov (razredne ure, osebni pogovori, dnevi dejavnosti, projekti...);
- spoznavanje okoliščin, v katerih se pojavljajo za šolo značilni problemi ter s spoznavanjem stališč in predlogov vseh udeležениh;
- povečanje nadzora na določenih krajih in v določenem času (odmori, čas po pouku, zunanje površine šole...);
- odzivnost in pravočasnost pri reševanju problemov, njihovo načrtno reševanje;
- druge dejavnosti, ki jih načrtuje in izvaja šola.

2. SVETOVANJE

Svetovanje se izvaja pri reševanju problemov, ki so posledice nespoštovanja drugih ter kršitev šolskih pravil. Pri tem je pomembno ustvarjanje kulture, v kateri se konflikti uporabljajo za krepitev prakse sporazumevanja in iskanja kompromisov, kulture medsebojnega poslušanja in sporazumevanja.

Cilji in koraki svetovanja, ob katerih se učenec uči:

Cilji:

- ustrezno ravnati v situacijah, v katerih je prisoten stres, strah, jeza, tesnoba, žalost, občutki sramu ali krivde, konflikti, apatičnost, frustracije, doživljanje neuspehov;
- reševati probleme in konflikte;
- uživljati se v druge in sprejemati različnost;
- razvijati realno in pozitivno samopodobo in samospoštovanje;
- organizirati lastno delo za večjo učinkovitost.

Koraki:

- opisati dogodek in ravnanja prisotnih;
- razumeti vzroke, potrebe, občutja in razmišljanja prisotnih, ki so pripeljali do dogodka;
- prevzeti odgovornost in sprejeti posledice svojih ravnanj;
- načrtovati in izbrati možnosti za učinkovitejše vedenje;
- spremljati uspešnost in učinkovitost izbranega vedenja.

Svetovanje se lahko izvaja:

- ob sprotnem reševanju problemov;
- v okviru ur oddelčnih skupnosti;
- v okviru pogovorov z učenci v času govorilnih ur za starše in učence;
- ob drugih priložnostih.

Osebni svetovalni pogovori

1. Osebni **svetovalni pogovori strokovnih delavcev z učenci**, še posebej tistimi, ki imajo probleme, so izjemno pomembni. V pogovoru svetovalca učencu pomaga uvideti njegove potrebe in motive ravnanj ter povezanost ravnanj z njihovimi posledicami. Pomaga mu pri presojanju lastnega vedenja z vidika učinkovitosti in etične sprejemljivosti, pri ugotavljanju pozitivnih in negativnih posledic njegovih ravnanj zanj in za druge. Ponudi mu pomoč pri iskanju uspešnih in etično sprejemljivih vedenj, s katerimi bo učenec lahko uspešno zadovoljil svoje potrebe in interese, ter pri načrtovanju potrebnih sprememb.

2. Svetovalnemu pogovoru lahko sledi **dogovor med učencem, starši in strokovnim delavcem ali vodstvom šole** ter različne pomoči učencem. Dogovor opredeljuje cilje, odgovornosti sodelujočih in morebitne izjemnosti.

Druge oblike svetovanja

Druge oblike pomoči učencu so lahko še:

- organizacija pomoči učitelja ali sošolcev pri učenju,
- načrtno vzpostavljanje določenih socialnih povezav med učenci,
- vključevanje v različne dejavnosti (interesne dejavnosti, podaljšano bivanje, dopolnilni pouk...)
- uvajanje v določene funkcije in druge pomembne odgovornosti (prostovoljno delo,...)
- nudenje različnih oblik zunanje pomoči (Sonček, psihosocialna pomoč v zunanjih institucijah...),

- dogovori z učenci o občasnih individualnih programih (individualna pomoč svetovalne službe ali specialnih pedagogov...).

3. RESTITUCIJA

Restitucija je oblika vzgojnega ukrepanja, ki omogoča učencu, ki je s svojim ravnanjem povzročil materialno ali moralno škodo drugemu, skupini ali šoli, da to popravi. Učenec se v postopku restitucije sooči s posledicami svojega ravnanja, sprejme odgovornost za takšno ravnanje in poišče načine, s katerimi svojo napako popravi oziroma se z oškodovancem dogovori za načine poravnave. V nasprotju s kaznovanjem poudarja pozitivno reševanje problemov.

Temeljna načela restitucije:

- Poravnava je smiselno povezana s povzročeno psihološko, socialno ali materialno škodo.
- Zahteva odločitev in napor tistega, ki je škodo povzročil.
- Oškodovanec obliko poravnave sprejme kot primerno nadomestilo povzročene škode.
- Spodbuja pozitivno vedenje, ne obrambnih vedenj kot kritika in kazen, ter poudarja vrednote.
- Ni kaznovalca, učenec ustvarjalno rešuje problem.

Ukrepi v postopku restitucije

V postopku restitucije ukrepi niso vnaprej določeni, potrebno jih je smiselno povezati s povzročeno psihološko, socialno ali materialno škodo.

Povzročitelj škode se mora potruditi, da poišče rešitev, ki jo oškodovanec sprejme kot primerno nadomestilo povzročene škode.

Strokovni delavci predvsem spodbujajo, usmerjajo in spremljajo proces restitucije. Ta je končan, ko oškodovanec potrdi, da je zadovoljen s poravnavo in ko povzročitelj tako na čustvenem in miselnem nivoju sprejme svoje ravnanje kot nekaj, kar je dolžan storiti, če prej z nepremišljenim ravnanjem povzroči kakršnokoli škodo.

Nekateri možni ukrepi:

- popravilo poškodovanega predmeta ali objekta ob pomoči oz. nadzoru odraslega (učitelja, hišnika, starša...);
- urejanje ali čiščenje šolskih prostorov, šolske okolice;
- dežurstvo ali čiščenje šolske jedilnice;
- opravičilo oškodovancu pred skupino (učencev, učiteljev...);
- prostovoljna pomoč;
- družbeno koristno delo.

V. POHVALE, PRIZNANJA in NAGRADE

Pohvale so lahko ustne ali pisne.

Kadar se učenec ali več učencev ali oddelčna skupnost izkaže s prizadevnostjo pri enkratni ali kratkotrajni aktivnosti, so lahko ustno pohvaljeni.

Pisne pohvale se podeljujejo za:

- prizadevnost ter doseganje vidnih rezultatov pri pouku, interesnih dejavnostih in drugih dejavnostih šole, torej pozitiven zgled v oddelku,
- prizadevnost ter doseganje vidnih rezultatov pri različnih dejavnostih izven pouka,
- doseganje vidnih rezultatov na šolskih športnih ali drugih tekmovanjih in srečanjih učencev z različnih področij znanja in delovanja,
- posebej prizadevno in učinkovito delo v oddelčni skupnosti ali šolski skupnosti,
- spoštljiv odnos do odraslih in nudenje pomoči tistim, ki jo potrebujejo,
- iz drugih razlogov, ki jih ravnatelj oz. učiteljski zbor šole ali razrednik in mentorji ocenijo kot primerne za razlog ustne ali pisne pohvale.

Priznanja se podeljujejo za:

- večletno prizadevnost in doseganje vidnih rezultatov pri šolskem in izvenšolskem delu,
- doseganje vidnih rezultatov na raznih tekmovanjih in srečanjih, ki so organizirana za območje občine, regije in celotne države,
- večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri raznih interesnih dejavnostih,
- doseganje vidnih rezultatov na športnih področjih, kjer učenci predstavljajo šolo,
- večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti, šolski skupnosti in šolskem parlamentu,
- ob drugih razlogih, ki jih ravnatelj oz. učiteljski zbor šole ali razrednik in mentorji ocenijo kot primerne za razlog podelitve priznanja.

Priznanja in pohvale se lahko podeli tudi v obliki **nagrade**.

Nagrade se podeljujejo učencem v obliki:

- pripomočkov, ki jih učenec lahko uporablja pri pouku ali drugih dejavnostih,
- knjižnih nagrad,
- drugih posebnih ugodnosti ali »sladke nagrade«.

Nagrado lahko dobi posameznik, skupina učencev ali oddelčna skupnost.

VI. VZGOJNI UKREPI

Vzgojni ukrepi so posledica težjih ali ponavljajočih kršitev pravil šole in so način reševanja problemov, ki se s tem pojavijo. Uporabljajo se lahko:

- če trenutna situacija narekuje naglo ukrepanje (nevarnost, posredovanje v pretepu, zaščita lastnine...),
- če učenci zavračajo sodelovanje pri reševanju problemov in so bile predhodno izvedene druge vzgojne dejavnosti (svetovanje, restitucija...),
- kadar učenci niso pripravljeni upoštevati potreb in pravic drugih ali ponavljajo kršitve pravil šolskega reda in dogovorov.

Vrste vzgojnih ukrepov za posamezne kršitve pravil so sestavni del Pravil šolskega reda.

VII. VZGOJNI OPOMINI

Učencu se lahko izreče vzgojni opomin, kadar krši dolžnosti in odgovornosti, določene z zakonom, drugimi predpisi, akti šole in ko vzgojne dejavnosti oziroma vzgojni ukrepi ob predhodnih kršitvah niso dosegli namena.

Vrste in določanje vzgojnih opominov podrobneje predpiše minister, pristojen za šolstvo.

VIII. OBLIKE SODELOVANJA S STARŠI

Delavci šole, učenci in starši oziroma skrbniki razvijajo vzajemno-sodelovalni odnos na vzgojnem področju. Vzajemno sodelujejo pri oblikovanju življenja in dela šole, različnih vzgojno-izobraževalnih dejavnostih, oblikovanju vzgojnega koncepta šole, oblikovanju akcij za izvajanje preventivnih vzgojnih dejavnosti, svetovanju in usmerjanju, povrnitvah škod (npr.: restitucija).

Izvajali bomo naslednje oblike sodelovanja s starši:

- govorilne ure,
- roditeljske sestanke,
- strokovna predavanja,
- delavnice,
- pogovorne skupine,

- družabna srečanja,
- vključevanje staršev v različne šolske dejavnosti,
- prireditve za starše.

Starši se vključujejo v reševanje problemov, ki jih imajo:

- njihovi otroci ali skupina otrok,
- kadar njihovi otroci ali skupina kršijo pravila šole.

V primerih, ko strokovni delavec presodi, da je potreben daljši in poglobljen razgovor o otrokovem vedenju ali težavah v šoli, starše povabimo na razgovor v šolo. Na razgovor lahko povabimo tudi drugega strokovnega delavca šole. V primerih, ko šola ne more zagotoviti sodelovanja staršev ali oceni, da gre pri posameznih otrocih za zanemarjanje ali neprimerno vzgojno ravnanje, bomo poiskali pomoč in tudi sodelovali z drugimi institucijami (Center za socialno delo, Zdravstveni dom, Svetovalni center, policija...).

Starše bomo obveščali o dogodkih, ki zadevajo njihovega otroka ustno, po telefonu ali pisno.

Po telefonu, kot nujno obvestilo, bomo starše obvestili o dogodkih, ki zadevajo:

- poškodbo njihovega otroka,
- večjo materialno škodo,
- težje kršitve šolskega reda, ki posredno ali neposredno zadevajo njihovega otroka.

IX. URESNIČEVANJE IN SPREMLJANJE

Vzgojni načrt Osnovne šole Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica je temeljni dokument za doseganje in uresničevanje ciljev in vrednot iz 2. člena Zakona o osnovni šoli.

O uresničevanju vzgojnega načrta ravnatelj enkrat letno poroča svetu staršev in svetu šole. Poročilo je sestavni del letne samoevalvacije šole. Glede na letne evalvacije vzgojnega dela bomo vzgojni načrt dopolnjevali in spreminjali.

Vzgojni načrt Osnovne šole Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica je bil sprejet na seji sveta zavoda dne 1. 10. 2013.

Ravnateljica:
Karmen Šepec

Predsednik sveta zavoda:
Rihard Udovič
